

Perustelut ELY-keskusten vetäytymiselle PEFC-standardityöryhmästä

Metsäluonnon ja vesistöjen tila osoittaa selkeän tarpeen PEFC-standardin kehittämiseksi – yli 90 % Suomen talousmetsistä sertifiointin piirissä

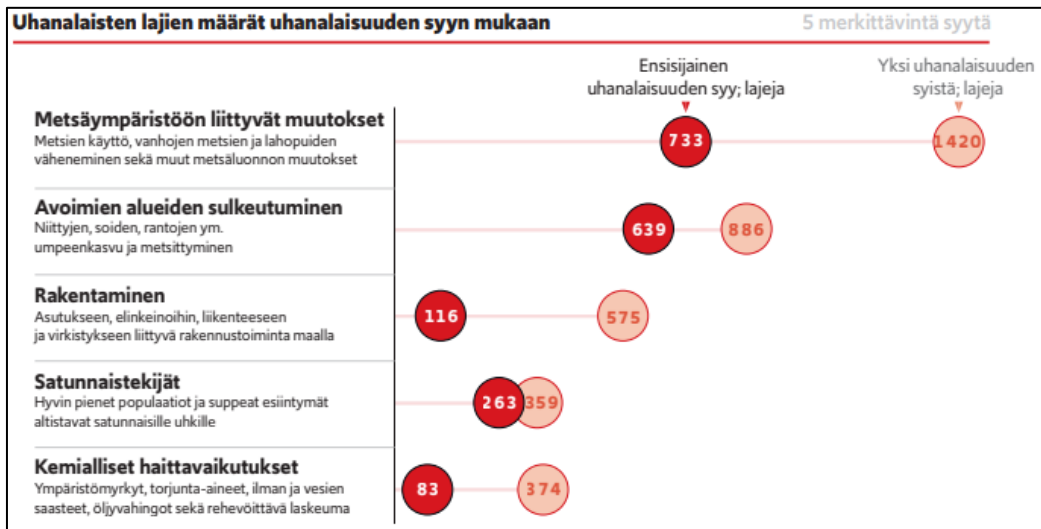
Maa- ja metsätalousministeriön mukaan kestävyden periaate metsätaloudessa tarkoittaa sitä, että turvataan tuleville sukupolville yhtä hyvät tai paremmat toimintamahdollisuudet kuin nykyisillä sukupolvilla on. Metsävarojen riittävyyden ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen sekä ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen ovat olennainen osa metsien kestävästä hoitoa ja käyttöä ([Metsätalouden kestävyys - Maa- ja metsätalousministeriö \(mmm.fi\)](#)).

PEFC-Suomen internetsivujen mukaan sertifikaatti ”osoittaa, että metsien hoito on ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä”. Edelleen sivujen mukaan *ekologinen kestävyys tarkoittaa, että metsälle luonteenomaisten elinympäristöjen ja luontotyyppien säilyminen ja lajien elinmahdollisuudet turvataan (PEFC)*. PEFC-standardityöryhmässä tuotiin esille, että Suomen metsätalous olisi ekologisesti kestävä. Tutkimuksista ja uhanalaisuus selvityksistä ei kuitenkaan löydy tälle perusteita. Ne osoittavat Suomen metsissä tapahtuvien muutosten aiheuttavan merkittävää lajien ja elinympäristöjen häviämistä ja uhanalaistumista (mm. Fraixedas ym. 2015, Hyvärinen ym. 2019 ja Kontula & Raunio 2018, Hyvärinen ym. 2019, Kuva 1 ja Kuva 2). Lisäksi metsätaloustoimenpiteiden ympäristövaikutusten tuoreiden seurantatulosten perusteella luonnonhoidon taso on suosituksista ja neuvonnasta huolimatta laskenut 2010-luvulla (Siitonen ym. 2020). Yhdeksi syyksi heikkenevälle kehitykselle on kerrottu se, että hakkuut on toteutettu lajien ja sertifiointikriteerien vähimmäisvaatimuksia noudattaen. Talousmetsien käyttöä määrittää PEFC-sertifikaatin lisäksi mm. lainsäädäntö, maanomistajan toiveet sekä viime kädessä metsätaloustoimenpiteiden toteuttajat. PEFC-sertifikaatin piiriin kuuluu yli 90 % Suomen talousmetsistä, joten PEFC-kriteerien määrittelyt käytännössä pitkälti ratkaisevat sen, mille tasolle metsätalouden vesiensuojelussa ja metsien monimuotoisuuden säilyttämisessä ja parantamisessa Suomen talousmetsissä päästään.

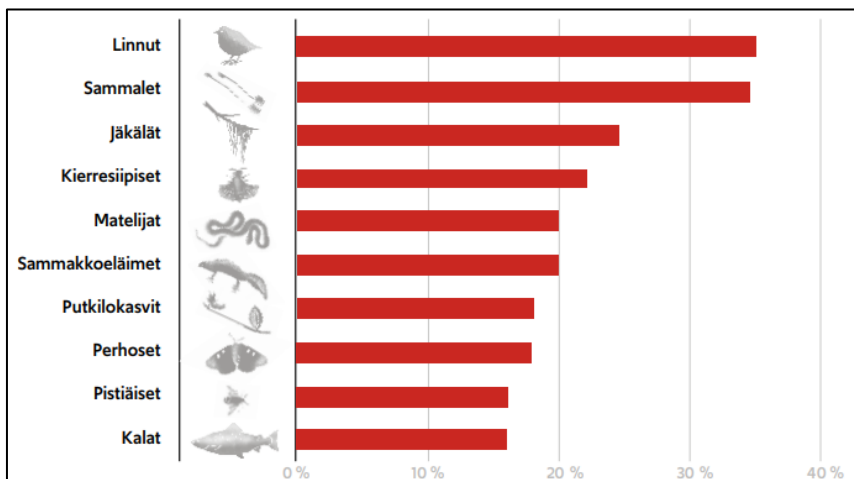
Talousmetsien voimakas käsittely on muuttanut ja muuttaa ratkaisevasti metsiemme ominaispiirteitä. Talousmetsät ovat yksipuolisia, tasaikäisiä, nuoria, pirstoutuneita ja niistä puuttuu sekapuustoisuus, lahoppuusto sekä metsäpalojen vaikutus. Lisäksi maanmuokkaukset ja ojitukset ovat rajusti muuttaneet soiden, metsien ja vesistöjen ekologiaa. On lajeja, jotka hyötyvät nykymetsätaloudesta, mutta hakkuiden ja ojitusten aiheuttamat muutokset metsien rakenteessa heikentävät elinmahdollisuuksia suurella osalla suomalaisen metsään kuuluvista lajeista (esim. ravinto, suoja ja pesäpaikat). Esimerkiksi vanhat metsät, korvet, lehdot, lähteet ja niiden lajisto ovat nopeasti häviämässä erityisesti eteläisestä Suomesta. Maailmalla havaittu lajien häviäminen on siis käynnissä myös Suomen metsissä.

Suomessa laaditut uhanalaisarviot eli Punaiset kirjat ovat kattavuudessaan ja laajuudessaan ainutlaatuisia maailmassa. Vuoden 2019 arvion mukaan joka yhdeksäs laji on uhanalainen eli vaarassa hävitä ja määrä on nousussa. Enemmistö Suomen uhanalaisista lajeista elää metsissä (31 %). Edellä mainitut metsien talouskäytöstä johtuvat metsäelinympäristöjen muutokset ovat Suomen lajin punaisen kirjan mukaan yli seitsemäsadan uhanalaisen lajin ensisijaisena uhanalaisuuden syynä (Hyvärinen ym. 2019,

Kuva 1). Joukossa on erityisesti vanhoissa metsissä, paloalueilla, lahoppuilla ja lehtimetsissä eläviä lajeja eri eliöryhmistä, linnuista hyönteisiin ja kasveihin (Kuva 2). Aiemmin metsiemme yleisimpiin lajeihin kuuluneet hömötiainen ja töyhtötiainen ovat uhanalaisuneet usean muun lajin ohella. Lisäksi monen yleisen metsälajin kanta (kuten metsäkanalinnut, helmipöllö, punatulkku, hippiäinen) on taantumassa ja taantuminen on ollut osalla lajeista kiihtyvää (Fraixedas ym. 2015). Suomen metsien luontotyypeistä 76 % on arvioitu uhanalaisiksi. Suojelualueiden määrä on tutkimusten mukaan aivan liian alhainen uhanalaistumiskehityksen katkaisemiseen (mm. Virkkala ym. 2013) ja lajien säilyminen edellyttäisi sopivien elinympäristöjen verkostoa.

Kuva 1. Metsäympäristön muutokset on suurin yksittäinen uhanalaisuuden syy Suomessa. (Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu/Suomen lajisto jatkaa uhanalaistumista [Ymparisto > Julkaisut, esitteet ja muu materiaali](#)).

Kuva 2. Yli kolmannes Suomen linnuista ja sammalista on uhanalaisia, jäkälästä noin neljännes. Suomen lajisto jatkaa uhanalaistumista. (Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu/Suomen lajisto jatkaa uhanalaistumista [Ymparisto > Julkaisut, esitteet ja muu materiaali](#)).

Metsätaloustoimissa uhanalaisten lajien huomioimiseen pyritään ”Uhanalaisten lajien turvaaminen metsätaloudessa” -toimintamallin kautta. Metsä- ja ympäristöhallinnon tiedossa olevat uhanalaisten lajiston esiintymäpaikat sijoittuvat kuitenkin suurelta osin suojelualueille. Tieto talousmetsien (noin 90 % Suomen metsäpinta-alasta) uhanalaisten lajien esiintymistä on hajanaista, joten uhanalaisten lajien elinpaikat käytännössä usein häviävät metsätaloustoimenpiteissä.

Vesien- ja merenhoitolain (1299/2004) tavoitteena on pintavesien vähintään hyvä ekologinen ja kemiallinen tila ja pohjavesien hyvä määrällinen ja laadullinen tila ([Vesienhoidon suunnittelu ja yhteistyö > Vesienhoidon suunnittelu ja yhteistyö \(ympäristö.fi\)](#)). Laki perustuu koko EU:n alueella voimassa olevaan vesipolitiikan puitedirektiiviin (2000/60/EY). Vesienhoidon tavoitteet ovat jäsenvaltioita sitovia ja ne koskevat kaikkia pohjavesiä ja vesilain mukaisia vesistöjä koosta ja sijainnista riippumatta. EU-tuomioistuimen päätöksen (C-461/13) mukaan jäsenvaltio ei saa myöntää lupaa hankkeelle, joka heikentää pintavesimuodostuman tilaa tai vaarantaa sen ympäristötavoitteen saavuttamisen, ja 2) pintavesimuodostuman tilan heikkenemistä on jo yhden biologisen tekijän (esim. kalasto, piilevät, vesikasvit, kasviplankton, pohjaeläimet) tilan huonontuminen. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää toimenpiteitä kaikilla sektoreilla ja direktiivissä noudatetaan ns. ”aiheuttaja maksaa” -periaatetta.

Tuoreiden tutkimusten mukaan nyt voimassa olevan PEFC-sertifikaatin edellyttämä kapea suojavyöhyke vesistöjen varsilla ei riitä turvaamaan vesien ekologista tilaa (Jyväsjärvi ym. 2020, Kugrelova ym. 2020). Vesienhoidossa metsätalous on tunnistettu merkittävänä vesistön tilaa heikentävänä kuormittajana erittäin monessa vesistössä, ja vesistöpaneeli on todennut pienvesien tilan huonoksi ([Vesistöpaneeli: Suomen pienvesien tila on huono | Suomen Vesistösaatiö \(vesistosaatio.fi\)](#)). Valtioneuvoston hyväksymisissä vesienhoitosuunnitelmissa metsäsertifikaattien kehittäminen onkin tunnistettu metsätalouden vesienhoidon valtakunnalliseksi ohjausekinoksi.

Suomi on sitoutunut kansainvälisten sopimusten kautta ilmastonmuutoksen hidastamiseen ja luonnon köyhtymisen pysäyttämiseen (Pariisin ilmastosopimus 2015, EU:n biodiversiteettistrategia vuoteen 2030 ja Suomen biodiversiteettistrategia ja toimintaohjelma 2012–2020). Tavoitteita ei voi kestävän metsänhoidon standardissa sivuuttaa.

ELY-keskukset pitävät tärkeänä PEFC-sertifiointia ja sen kehittämiseen osallistumista

Laki elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksista (897/2009) määrää ELY-keskukset hoitamaan niille säädettyjä tehtäviä mm. ympäristönsuojelun, alueiden käytön ja ohjauksen, kulttuuriympäristön hoidon, luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön sekä vesivarojen käytön ja hoidon alalla. ELY-keskusten tehtävänä on lisäksi valvoa yleistä etua ympäristö- ja vesiasioissa, tuottaa ja jakaa ympäristöä koskevaa tietoa sekä parantaa ympäristötietoutta, ehkäistä ja torjua ympäristövahinkoja ja -haittoja.

ELY-keskukset toimivat vesilain (587/2011), luonnonsuojelulain (1096/1996) sekä ympäristönsuojelulain (527/2014) valvojina, ovat vastuussa vesien ja merenhoitolain järjestämisestä (1299/2004) ja huolehtivat lakien mukaisista tehtävistä toimialueellaan. Tehtäviin kuuluu myös edellä mainittujen lakien ja kansainvälisten sopimusten tavoitteiden edistäminen.

26.3.2021

Julkinen

Koska tutkimusten, uhanalaisuusarviointien ja talousmetsien luonnonhoidon laadun arvioinnin seurantatulosten perusteella ekologisen kestävyys taso ei metsätaloudessa ole riittävä luonnon monimuotoisuuden ja vesistöjen tilan osalta, katsoi ELY-keskus velvollisuudekseen osallistua päivitysprosessiin ja tuoda esille standardin kehittämistarpeet. ELY-keskukset osallistuvat viranomaisina Metsäkeskusten ohella alueellisiin PEFC-sertifiointitoimikuntiin ja ovat mm. valvonnan kautta tunnistaneet ja tuoneet esille ekologiseen kestävyys taseen ja vesiensuojeluun liittyviä merkittäviä päivitystarpeita standardissa.

ELY-keskukset kiittävät mahdollisuudesta osallistua ensimmäistä kertaa PEFC-sertifioinnin kehittämistyöryhmän toimintaan v. 2019–2021. ELY-keskuksen edustajilla on ollut standardityössä ainutlaatuinen mahdollisuus perehtyä standardin vaatimuksiin ja siihen, miten standardia käytännössä toteutetaan Suomessa. Toivomme ja uskomme, että osallistumisemme on vastavuoroisesti herätellyt metsätalouden toimijoita esimerkiksi ELY-keskusten hallinnonalan lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten vaatimusten huomioimiseen sekä tuoreen tutkimustiedon osoittamaan tarpeeseen metsänhoidon kehittämiselle.

Standardityöryhmään osallistuneina ELY-keskusten ympäristövastuualueen edustajina olemme prosessin aikana koonneet ympäristöhallinnon kokemuksia PEFC-sertifioinnista koko Suomessa ja osallistaneet prosessiin laajan joukon asiantuntijoita ja tutkijoita. Lisäksi olemme konsultoineet ELY-keskusten ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen johtajia ja käyneet heidän kanssaan vuoropuhelua mahdollisuudesta allekirjoittaa työryhmän aikaansaama lopputulos. Tässä julkisessa asiakirjassa tuomme esille tärkeimmät näkemyksemme standardista, sen merkittävimmistä puutteista sekä perustelut sille, miksi ELY-keskukset eivät voi standardia allekirjoittaa. Asiakirjassa tuodaan esille hyväksyttävänä olevan standardin lisäksi koko PEFC-sertifioinnin kokonaisuuteen liittyviä epäkohtia ELY-keskusten näkökulmasta.

Tätä muistiota voidaan vapaasti jakaa edelleen kolmansille osapuolille. Asiakirja säilytetään ELY-keskusten asianhallintajärjestelmässä ja se voidaan julkaista PEFC-Suomen nettisivuilla.

PEFC-standardin ja päivitysprosessin puutteet

Yleistä etua valvovina viranomaisina ELY-keskukset ovat tuoneet standardityöryhmän kokouksissa esille sertifiointiin liittyviä epäkohtia yleisesti ja tiettyihin kriteereihin liittyen. Erityisesti on tuotu esille, etteivät standardin kriteerit vastaa niihin vaateisiin, joita kansainväliset sopimukset ja lainsäädäntö Suomelle asettavat (ilmastosopimukset, biodiversiteettisopimus, EU-lainsäädäntö), uutta tutkimustietoa ei ole otettu huomioon eivätkä standardin ekologiset kriteerit käytännössä täytä otsikoiden mukaisia tavoitteita. Näitä epäkohtia on vain osin, lähinnä viimeisten kokousten osalta, kirjattu standardityöryhmän kokouspöytäkirjoihin.

Standardityöryhmän toiminta

Kansainvälisen standardin (PEFC ST 1001:2017) mukaan kaikkien sidosryhmien tulisi olla standardityöryhmässä edustettuna niin, että mikään yksittäinen sidosryhmätaho ei voi olla määrävissä asemassa ja päivitysprosessi on yhteisymmärryshakuinen, avoin ja läpinäkyvä koko työn ajan. Asiakirjojen tulee olla julkisesti tarkasteltavissa. ELY-keskusten edustajien kokemusten perusteella standardityöryhmän toiminta ei ollut avointa ja läpinäkyvää.

PEFC-standardin päivitystyöhön perustettu PEFC-standardin kehittämistyöryhmä koostui lähes yksinomaan metsätaloustoimijoista. Ekologista kestävyyttä edustivat standardityöryhmässä käytännössä vain ELY-keskukset ja SYKE. SYKE osallistui nyt kutsuttuna standardityöryhmään ensimmäistä kertaa, ja ELY-keskukset pääsivät päivitystyöhön mukaan omasta pyynnöstään. Ympäristöjärjestöt ovat Suomessa jo aiemmin irtautuneet ja kieltäytyneet PEFC-standardin kehittämistyöstä. Ekologista kestävyyttä edustavien sidosryhmien puuttuminen standardityöryhmästä edellisillä päivityskierroksilla näkyy selkeästi standardin sisällössä mm. ekologisten kriteerien riittämättömyytenä ja niiden aikaisempina heikennyksinä. Myös tällä kertaa metsätaloussektorilla oli vahva asema päätöksenteossa. Ekologista kestävyyttä koskevan tutkimustiedon esittämiseksi ei annettu mahdollisuuksia alustusten muodossa. Asioita oli hyvin vaikea edistää, koska kokouksissa tuli usein esille erityisesti ekologisiin asioihin liittyviä väärinymmärryksiä (esim. kyseenalaistettiin metsälajien uhanalaisuus, koska puuta kasvaa enemmän kuin koskaan ennen). Kokouksissa ja lausunnoissa esille tuotu, tutkimuksiin tai lain valvontaan perustuva tieto kyseenalaistettiin tai sivuutettiin. Standardityöryhmässä keskustelua ei pyritty rajoittamaan, mutta esille tuodut, monimuotoisuuden turvaamista parantavat ehdotukset pääsääntöisesti hylättiin ja lopulta päätökset tehtiin nopeassa tahdissa metsätaloutta edustavien tahojen esittämien muotoilujen mukaisesti. Konsensus katsottiin saavutettavan muutaman puoltavan kommentin jälkeen.

Standardityöryhmän toimintaa tukemaan perustettiin erillinen työvaliokunta (pöytäkirja 5.5.2019), jossa ei ollut lainkaan ekologisen kestävyuden edustajaa ja joka koostui pitkälti PEFC-Suomen hallituksen edustajatahoista. Työvaliokunnan kokoonpanoa ei täydennetty ekologista kestävyyttä edustavilla tahoilla, vaikka tätä esitettiin päivitysprosessin alkuvaiheessa. Työvaliokunnalla oli erittäin merkittävä rooli standardityössä sen tehdessä kriteerien muutosesitykset standardityöryhmälle. Kuulemispalautteesta huomioitiin pääsääntöisesti vain metsätalouden edustajien näkemyksiä, vaikka kuulemisten pohjalta olisi voinut tehdä erittäin merkittäviä parannuksia myös ekologiseen kestävyyteen ([Standardityö | PEFC](#)). Erillisissä, kriteerejä valmistelevissa alatyöryhmissä keskustelu ja kriteeriehdotusten valmistelu oli asiantuntevaa. Työvaliokunnan käsittelyssä alatyöryhmien tekemiä esityksiä kuitenkin muutettiin. On kyseenalaista mihin työvaliokunnan perustaminen ja toiminta ylipäänsä perustuu, sillä kansainvälisen PEFC-standardin vaatimusten mukaan itse standardityöryhmän tulisi olla vaikuttavin standardiprosessissa ja siihen osallistuvat vastaavat tarkistustyön ydintehtävästä (PEFC ST 1001:2017).

Kokousten pöytäkirjat ja kuulemispalautteet ovat PEFC-Suomen internetsivuilla kaikkien saatavilla koko standardikauden ajan. Tavoite avoimuudesta ja läpinäkyvyydestä ei kuitenkaan standardityöryhmässä toteutunut. Kriteerien muutosten vaikutuksia ei useinkaan perusteltu kattavasti eikä niiden perusteeksi esitetty riittäviä aineistoja. Eriäviä näkemyksiä ei saatu kaikilta osin kirjattua siten kuin ne kokouksessa esitettiin, vaikka niitä pöytäkirjojen tarkastusvaiheessa pyrittiin korjaamaan (pöytäkirja

26.3.2021

Julkinen

24.11.2020/[Standardityö | PEFC](#)). Kokouksessa esitetyjä sanamuotoja pyrittiin muuttamaan. Standardiluonnoksen toisen kuulemisen jälkeen tuotiin yllättäen esille tarve muuttaa kriteeriä 10 siten, että olisi mahdollistettu pohjoisen Suomen vanhojen metsien hakkuut alueilla, jotka ovat olleet nyt voimassa olevan standardin mukaisia erityisen arvokkaita elinympäristöjä. Kuulemispalautteessa ei kuitenkaan tätä asiaa ollut tuotu esille; päinvastoin monissa kommentteissa esitettiin vanhojen metsien määritelmän muuttamista niitä paremmin turvaavaksi. Asiaa koskien oli elokuussa 2020 järjestetty Lapissa erillinen tilaisuus, johon oli kuitenkin kutsuttu vain metsätalouden edustajia, eikä lainkaan esimerkiksi Saamelaiskäräjien, Paliskuntain yhdistyksen tai ekologisen kestävyden edustajia (pöytäkirja 9.11.2020/[Standardityö | PEFC](#)).

Joidenkin kriteerien osalta kriteerin muutoksen vaikutukset tulivat esille vasta standardityöryhmän päätöksenteon jälkeen (esimerkiksi kriteeri 8.1 **Metsien puusto säilytetään hiilinieluna**). Standardin päivitystyöstä jäi lisäksi vaikutelma, että auditoinneissa esiin tulevien poikkeamien syntymistä pyrittiin osittain estämään muuttamalla kriteerien vaatimuksia. Poikkeamalla tarkoitetaan siis PEFC-standardiin liittyvää kriteerin vaatimusten rikkomista, joita vuosittain tarkastellaan auditoinneissa. Esimerkkeinä vaatimustason madaltamisesta olivat tällä päivityskierroksella kriteerit 8.1, 8.13 **Luonnonhoidollisilla poltoilla ja kulotuksilla edistetään metsälajien monimuotoisuutta** ja 8.16 **Suoluonnon monimuotoisuutta ylläpidetään**. Vastaavaa vaatimustason heikentämistä on tapahtunut Suomen PEFC-standardin kehitystyössä kaikilla päivityskierroksilla (Kuuluvainen ym. 2019 ja Lindberg ym. 2020 Punttila ym. 2020,).

Prosessiin kuului myös arviointi kriteerimuutosten vaikutuksista ekologiseen ja sosiaaliin kestävyteen, joka toteutettiin Tapio Oy:n toimesta ([Raportti \(pefc.fi\)](#)). Selvityksessä keskityttiin lähinnä suojavyöhyke-, ja lahoppuvaatimusten vaikutusten arviointiin. Selvitys oli muutoin hyvin laadittu, mutta ELY-keskuksen ottaessa yhteyttä selvityksen laatijoihin kävi ilmi, että suojavyöhykevaatimus oli laskettu merkittävästi suuremmalle uomajoukolle kuin mitä kriteeriin kirjattu vaatimus sillä hetkellä oli. Tehdyssä selvityksessä otettiin huomioon kaikki puroluokan uomat, vaikka kriteeri oli tuossa vaiheessa päivitysprosessia muotoiltu siten, että purovesistöiksi olisi määritelty vain luonnontilaiset tai sen kaltaiset uomat. Kriteerin vaikutukset arvioitiin siten huomattavasti sen hetkisen kriteerin tarkoittamaa muotoilua suuremmaksi. Kun toimimme tämän esille standardityöryhmässä, emme saaneet minkäänlaista selitystä sille, miksi selvityksen tekijälle oli esitetty erilaiset vaatimukset eikä selvitystä katsottu tarpeelliseksi päivittää. Suojavyöhykekriteerin vaatimuksia saatiin kuitenkin prosessin aikana selkiytettyä koskemaan kaikkia puroja mm. vetoamalla tehtyyn selvitykseen.

Standardityöryhmän ensimmäisessä kokouspöytäkirjassa 5.6.2019 todetaan että ”*Standardityöryhmän tulee varmistaa, että lopputulos kattaa kansainvälisen PEFC ST 1003:2018-standardin koko laajuuden*”. Standardityöryhmässä ei kuitenkaan käsitelty kriteerikohtaisesti ja läpinäkyvästi kansainvälisen standardin vaatimusten täyttymistä. Näin jälkikäteen tarkasteltuna ELY-keskukset eivät näe, että standardin laadinnassa ja vaatimuksissa noudatettaisiin kaikilta osin PEFC:n kansainvälisiä vaatimuksia.

Lainsäädännön vaatimusten noudattaminen standardissa

Lainsäädäntöä tulee noudattaa metsätaloustoimissa sertifiointista riippumatta. PEFC-Suomen internetsivuilla todetaan, että ”*metsiin liittyvän lainsäädännön noudattaminen luo perustan metsäsertifiointissa asetettujen vaatimusten toteutumiseksi*”. Lakisääteisten velvoitteiden noudattamiselle on oma kriteerinsä (kriteeri 6.3. **Lakisääteisiä vaatimuksia noudatetaan**) sekä vaatimukset kansainvälisessä standardissa (PEFC ST 1003:2018: 6.3.1). Kriteerit tulisi kuitenkin aidosti kestävässä metsänhoidon standardissa määritellä siten, että lainvastaiset toimet ennaltaehkäistään. Lainsäädäntörikköistä tulee PEFC-menettelyssä huomautus pääsääntöisesti vain silloin, kun tapauksesta on lainvoimainen tuomioistuimen päätös. Ei ole tarkoituksenmukaista tehdä kaikista mahdollisista lakirikkeistä tutkintapyyntöä mm. poliisin rajallisten resurssien vuoksi. Vain törkeimmät lainvastaiset toimet etenevät syyteeseen. Mikäli selkeitä lainvastaisia toimenpiteitä, kuten suojelualueiden hakkuita tai purojen/norujen turmelemista tapahtuu, tulisi näistä toimenpiteistä tulla suoraan poikkeama ja riittävä sanktio. Lainsäädäntöä kerrottiin useaan otteeseen joka tapauksessa noudatettavan, mutta lakisääteisten vaatimusten sisällyttämistä suoraan kriteereihin vastustettiin mm. koska sen katsottiin lisäävän byrokratiaa ja poikkeamien riskiä. Nyt nämä tapaukset eivät etene PEFC:n auditoinneissa, ellei ELY tee näistä tutkintapyyntöä poliisille.

Standardityön aikana ilmeni, ettei vesilakia ja sen vaatimuksia tai vesien- ja merenhoitolain tavoitteita ole aiemmin juurikaan huomioitu kriteereissä. ELY-keskuksille ei kuitenkaan annettu mahdollisuutta pitää alustusta vesilain ja vesien- ja merenhoitolain vaatimuksista ja valvonnoissa esille tulleista rikkeistä lain noudattamisessa. ELY-keskusten edustajat saivat lopulta vesistöasioiden ja vesilain osalta lainsäädännön vaatimuksia kirjattua kattavammin suoraan kriteereihin (kuvataan tarkemmin osiossa ”*Standardin ekologiset parannukset jäävät riittämättömiksi*”). Niiden tarkka muotoilu jättää kuitenkin edelleen tulkinnanvaraa lain noudattamisen osalta. Mikäli PEFC-sertifioituissa metsissä toimitaan ympäristölainsäädännön vastaisesti, joutuu vastuun kantamaan yleensä metsänomistaja. Metsänomistaja voi siis joutua vastuuseen lain rikkomisesta, vaikka hän ei ole tehnyt päätöksiä siitä, miten metsänhoitotoimet toteutetaan. ELY-keskukset ovat tunnistanee tarpeen lisätä jatkossa valvontaa lain noudattamisen osalta, jotta myös PEFC-standardin auditointeihin saadaan nykyistä kattavammin tietoa lain noudattamisen tasosta.

Tutkimustiedon sivuuttaminen

PEFC-Suomen internetsivuilla todetaan, että standardin ”*tarkistustyön lähtökohtina on mm. metsien kestävään hoitoon ja käyttöön liittyvä uusin tutkimustieto*”. Päivitystyön alussa standardityöryhmän kokouksessa nimettiin seitsemän SYKEä, Lukea ja korkeakouluja edustanutta henkilöä mahdollisiksi kokousten alustajiksi mm. ekologisen kestävyden edistämiseksi (pöytäkirja 19.9.2019/[Standardityö | PEFC](#)). Esitettyjä alustuksia ei ilmeisesti pidetty tarpeellisena, sillä lopulta vain yksi suometsien hiilensidontaa koskenut alustus toteutettiin. Esimerkiksi monimuotoisuudesta ja sitä edistävästä muutostarpeista ei pidetty alustuksia, vaikka tarve muutoksille on tutkimusten perusteella ilmeinen.

ELY-keskukset ja SYKE pyrkivät tuomaan prosessin aikana niin kirjallisesti kuin kokouksissa esille uutta, ajankohtaista tutkimustietoa erityisesti liittyen metsätalouden ekologiseen kestävyteen. Tutkimustietoa ei kuitenkaan juuri huomioitu kriteerien

kehitystyössä. Perusteluksi tutkimuksiin perustuvien uudistusten ohittamiselle saatettiin esittää niistä aiheutuvia kustannuksia (ilman varsinaisia arvioita kustannuksista) tai esimerkiksi sitä, etteivät metsätalouden sidosryhmät olleet mukana metsätutkijoista ja -asiantuntijoista koostuvassa Metsä-ELO-työryhmässä. Usein tutkimustiedon sivuuttamista ei perusteltu lainkaan. ELY-keskukset ja SYKE pyysivät lisäksi kriteerien muotoilujen kannalta keskeisiä metsävara-aineistoja päätöksenteon tueksi, mutta tietoaineistoja ei missään vaiheessa saatu käyttöön.

Mikäli tarkistustyön lähtökohtana todella on uusin tutkimustieto, on standardityöryhmää jatkossa välttämätöntä täydentää erityisesti ilmastotutkijoilla. Standardityöryhmässä oli paljon tutkimukseen perustumattomia väärinkäsityksiä erityisesti ilmastoasioista, monimuotoisuudesta ja vesistöistä. Metsätalouden ekologinen ja sosiaalinen kestämyys korjautuu kuitenkin vasta, kun tutkimustiedon esittämiseen annetaan mahdollisuus ja se otetaan aidosti huomioon.

Ekologisten kriteerien sisältö ei vastaa otsikoiden tavoitteita ja vaatimukset ovat tulkinnanvaraisia

Kriteerien otsikoiden perusteella standardi lupaa ekologisten vaatimusten osalta paljon enemmän kuin mitä tarkemmat kuvaukset lopulta tarkoittavat ja mitä käytännön metsätaloustoimissa ympäristöhallinnon kokemusten ja havaintojen perusteella tapahtuu. Toimme prosessissa esille tarpeen muuttaa kriteerien otsikoita kuvaavammiksi näennäisyyden poistamiseksi ja toisaalta vaatimuksia yksiselitteisemmiksi, jotta ne olisivat nykyistä selkeämpiä ja mitattavissa auditoinneissa. Useissa kriteereissä vaatimukset on kuitenkin edelleen kirjattu tulkinnanvaraisesti, eikä otsikointia oltu valmiita muuttamaan. Otsikoiden antama mielikuva kriteerien ekologisista vaikutuksista ei siten todellisudessa toteudu.

Metsien puuston hiilinielua ei turvata

Kriteeri 8.1 (**Metsien puusto säilytetään hiilinieluna**) on harhaanjohtava ja erityisen kyseenalainen otsikoinnin ja sisällön osalta Suomen ilmastotavoitteiden kannalta. Aiemmin kriteeri on asettanut tavoitteen, että hakkuissa ei ylitetä alueen suurinta ylläpidettävää (Luken määrittelemää) hakkuukertymää viisivuotisjaksolla. Näissä laskelmissa huomioidaan mm. puuntuotannollinen kestävyys, metsien ikärakenne ja tulevaisuuden hakkuumahdollisuudet (ei kuitenkaan ekologista kestävyyttä). Suurin ylläpidettävä hakkuukertymä on kuitenkin viime vuosina ylittynyt useissa maakunnissa, mikä on kasvattanut PEFC-poikkeaman riskiä. Kriteeriä muutettiin siten, että jatkossa verrataan vain puuston poistumaa ja kasvua viisivuotisjaksolla. Laskentatavan muutoksella mahdollistetaan Luken tilastojen mukaan hakkuutasojen nostaminen kaikissa maakunnissa ilman poikkeaman riskiä. Valtakunnallisesti hakkuutasoja voidaan nostaa 80,5 milj. kuutiosta 107,8 milj. kuutioon eli yli 30 % (Taulukko 1).

26.3.2021

Julkinen

Taulukko 1. AMO-tietojen perusteella laskettu ero vanhan ja uuden kriteerin laskentatavan mukaisissa (Luke, Kari T. Korhonen 2021) suurimmissa hakkuutasoissa maakunnittain. Uudella laskutavalla jäädään lähes kaikissa maakunnissa alle kriteerin mahdollistaman hakkuutason, kun vanhalla laskentatavalla määritelty taso on useissa maakunnissa ylitetty. *=hakkuumäärä

Vanha kriteeri	Ahvenanmaa	Uusimaa	Varsinais-Suomi	Satakunta	Kanta-Häme	Pirkanmaa	Päijät-Häme	Kymenlaakso	Etelä-Karjala	Etelä-Savo
Suurin ylläpidettävä hm* 2016-2025	349	3127	3078	2761	2258	5252	2366	2086	2311	7098
Hakkuukertymä 2019	443	2963	2753	2720	2266	5400	2374	2006	2510	6897
2019 hakkuukertymä/suurin ylläpidettävä	1,27	0,95	0,89	0,99	1,00	1,03	1,00	0,96	1,09	0,97
Uusi kriteeri										
Kasvu	410	3770	3540	3340	2900	6610	2970	2390	3050	9140
Kokonaispoistuma 2019	509	3619	3240	3184	2681	6295	2832	2343	2921	8307
2019 poistuma/kasvu	1,24	0,96	0,92	0,95	0,92	0,95	0,95	0,98	0,96	0,91

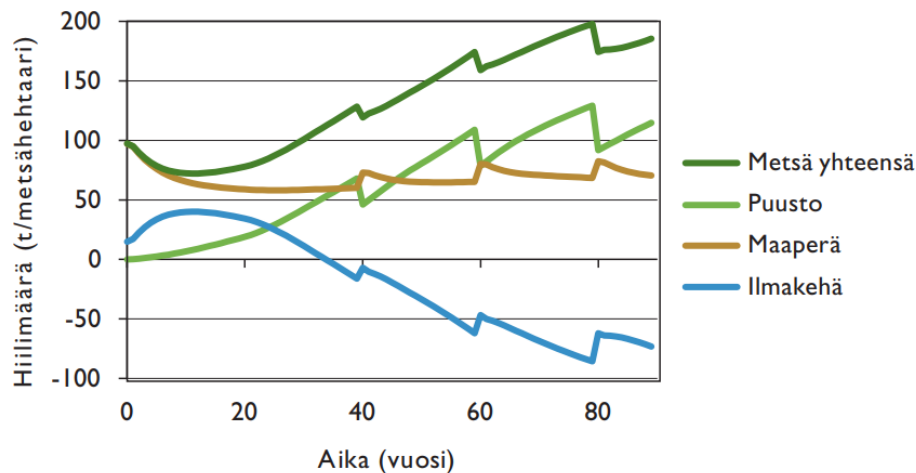

Vanha kriteeri	Pohjois-Savo	Pohjois-Karjala	Keski-Suomi	Etelä-Pohjanmaa	Pohjanmaa	Keski-Pohjanmaa	Pohjois-Pohjanmaa	Kainuu	Lappi	KOKO MAA
Suurin ylläpidettävä hm* 2016-2025	7296	7136	7237	4136	2594	1286	8360	4947	6813	80488
Hakkuukertymä 2019	7143	5999	6720	3541	2402	1168	6956	4041	4965	73267
Hakkuukertymä/suurin ylläpidettävä	0,98	0,84	0,93	0,86	0,93	0,91	0,83	0,82	0,73	0,91
Uusi kriteeri										
Kasvu	9740	8870	9730	5690	3440	1680	11000	7340	12220	107820
Kokonaispoistuma 2019	8575	7191	7927	4137	2824	1420	8631	5023	6713	88371
2019 poistuma/kasvu	0,88	0,81	0,81	0,73	0,82	0,85	0,78	0,68	0,55	0,82

Kriteerin muutosta perusteltiin standardityöryhmän kokouksessa (pöytäkirja 9.11.2020, [Standardityö | PEFC](#)) sillä, että se vastaa kansainvälisen standardin vaatimuksiin. Kansainvälinen standardi edellyttää kuitenkin mm., että metsävarojen määrä ja laatu, sekä kyky sitoa ja varastoida hiiltä keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä turvataan tasapainottamalla hakkuuden ja kasvun taso (8.1.2, PEFC ST 1003:2018, [pefc.org](#)). Uusi kriteerimuotoilu mahdollistaa metsien nykyistä suuremmat hakkuutasot, jotka toteutuessaan johtavat hiilinielun todelliseen pienenemiseen (Standardityöryhmän alustus 17.10.2019, [Standardityö | PEFC](#), K. Minkkinen, Helsingin yliopisto). Standardin laskutavasta riippumatta puunkäytön lisääminen pienentää Suomessa metsien hiilinielua ja metsien hiilivarastoa vähintään vuosikymmeniksi eteenpäin verrattuna tilanteeseen, jossa käyttöä ei lisätä (Seppälä J. 2015). Metsän tase muuttuu päätehakkuun jälkeen hiiltä sitovaksi vasta n. 25 vuoden jälkeen (Kuva 3., Liski ym. 2011, [SY5 2011 netti.pdf \(helsinki.fi\)](#)). Lisäksi suuremmat hakkuutasot voivat pitkällä ja keskipitkällä aikavälillä johtaa hakkuumahdollisuuksien pienenemiseen, koska metsien ikärakennetta ja sen asettamia rajoitteita hakkuille ei oteta huomioon. Uusi kriteerimuotoilu ei siis vastaa edes kansainvälisen standardin vaatimusta hakkuuden tasapainottamisesta keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.

26.3.2021

Julkinen

Kuva 3. Metsän hiilivarastojen (puusto ja maaperä) kehittyminen ja metsän vaikutus ilmakehän hiilimäärään avohakkuuta seuraavan 90 vuoden jakson aikana ns. bioenergiavaihtoehdossa, jossa puolet päätehakkuun tähteistä korjataan alalta pois ja käytetään energiantuotantoon (Liski ym. 2011, [SY5 2011 netti.pdf \(helsinki.fi\)](#)).

Ottaen huomioon metsien hiilinielun merkityksen hiilensidonnassa sekä Suomen hiili-neutraaliustavoitteen seuraavan 15 vuoden aikana, ei kriteerin mahdollistamaa hakkuutasojen kasvattamista voi pitää ekologisesti, sosiaalisesti eikä pidemmällä aikavälillä edes taloudellisesti kestäväenä. Standardin kriteerien määrittelyjä ei tule muuttaa sertifiointikausien välillä vain sen vuoksi, että vältytään poikkeamilta. Hakkuiden määrän ohjaamiseen tai kestävä tason ylittävistä hakkuista saatavan puuaineksen jättämiselle PEFC-sertifioinnin ulkopuolelle ei ole edes keinoja, joten kriteeri jää siltäkin osin täysin näennäiseksi. Kuluttajalle luodaan mielikuva hiilinielujen kannalta kestävästä standardista, vaikka näin ei ole. Koko kriteerin olemassaolo on kyseenalainen.

Mikäli hiilinielujen osalta keskitytään vain puuston hiilinieluihin, tulisi laskenta tehdä biomassojen perusteella (Aakkula ym. 2019). Kestävässä metsänhoidon standardissa tulisi lisäksi huomioida myös maaperään sitoutunut hiili (Kuva 3) ja vähentää sen vapautumista metsätaloustoimissa konkreettisin toimenpitein. Kuten standardityöryhmälle pidetyssä alustuksessa todettiin, pelkästään rehevien ojitettujen turvemaiden hajoamisesta johtuvat päästöt olisi mahdollista kompensoida, mutta se vaatisi hakkuiden vähentämistä nykytasosta (Aakkula ym. 2019). Tutkitun tiedon perusteella hiilensidonnasta kannalta optimaalinen hakkuumäärä olisi vielä useiden vuosikymmenten ajan selvästi pienempi kuin nykyinen metsästrategian mukainen yli 80 milj. m³:n vuotuinen hakkuukertymä ([Metsien hakkuiden kasvattaminen ei ole ilmastoteko \(helsinki.fi\)](#)).

PEFC ei juuri tuo lisäarvoa elinympäristöjen säilyttämiselle verrattuna lakitasoon

Luonnonhoidon laadun arviointitulosten valossa talousmetsien luonnonhoito on 2000-luvulla heijastellut sille lainsäädännössä ja sertifiointissa asetettuja kriteerejä. Jos kriteereissä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia, myös toteutus on pysynyt suunnilleen samalla tasolla (Siitonen ym. 2020).

Kriteerissä 8.11. **(Arvokkaiden elinympäristöjen ominaispiirteet säilytetään)** määritellään (kohdassa d) arvokkaat elinympäristöt, jotka eivät ole lain suojaamia kohteita, mutta joiden ominaispiirteet tulee hakuissa ja metsänhoitotoimissa säilyttää:

- Supat ja luontaisesti puuttomat tai vähäpuustoiset paahderinteet
- Ojittamattomat korvet
- Ojittamattomat lettorämeet ja ruohoiset sararämeet
- Lehtipuuvaltaiset lehdot
- Puustoltaan vanhat metsät
- Luonnontilaiset tulvametsät ja metsäluhdat

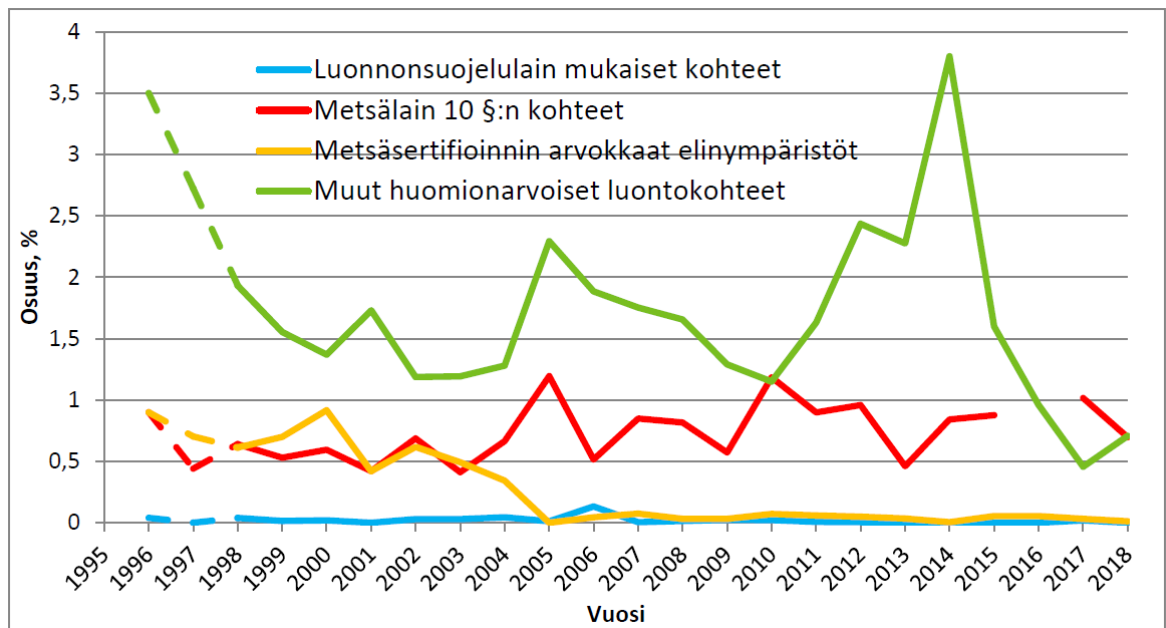
Nämä ovat pääsääntöisesti erityisesti eteläisessä Suomessa uhanalaisia metsäluontotyyppisiä ja arvokkaita uhanalaiselle lajistolle. Esimerkiksi vanhojen metsien merkitys monimuotoisuudelle on äärimmäisen suuri, sillä 40 % metsien uhanalaisista lajeista on riippuvainen vanhoista metsistä (Hyvärinen ym. 2019) (333 lajia; vanhat kangasmetsät 190 lajia, vanhat lehtometsät 95 lajia sekä tarkemmin määrittelemättömät vanhat metsät 48 lajia).

Kohteiden säilyttämisellä pyritään kriteerin perusteella lisäämään arvokkaiden elinympäristöjen säilymistä lakitason suojaamien kohteiden lisäksi. Kriteerissä määriteltyjen, hakkuiden ulkopuolelle jätettävien arvokkaiden elinympäristöjen, kuten vanhojen metsien tunnistamiselle on kuitenkin asetettu nykyisin erittäin tiukat ehdot. PEFC-standardin ensimmäisessä versiossa käytössä ollut määritelmä vanhoista metsistä pystyi turvaamaan vanhoja metsiä, koska määritelmän mukaisia metsiä oli talousmetsistäkin löydettävissä. Ensimmäisessä PEFC-standardin päivityksessä arvokkaiden vanhojen metsien määritelmiä muutettiin siinä määrin, ettei sen tarkoittamia kohteita voi enää käytännössä löytää eteläisen Suomen talousmetsistä (Siitonen ym. 2021). Esimerkiksi Etelä-Suomessa puustoltaan vanhojen metsien säilytettävissä kohteissa kaikkien seuraavien kriteerien tulisi täytyä:

- vallitsevan puuston ikä on yli 160 vuotta
- puusto on muodostunut erikokoisista puista tai koostuu useasta latvuserroksesta ja puulajista taikka on myöhäisen sukkessiovaiheen kuusikko
- puustoa ei ole käsitelty 60 vuoteen eivätkä sitä aiemmatkaan harsinta-, kasvatus- tai väljennyshakkuut ole muuttaneet metsän luontaisia rakennepiirteitä
- puustossa on vanhoja lehtipuita sekä lahopuita, keloja ja maapuuta vähintään 15 % puuston tilavuudesta.

Kriteerin perusteella säilytettyjä kohteita onkin ollut ilmeisen vähän. Luonnonhoidon laadun seurannan mukaan vuosina 1998–2004 sertifiointin turvaamien arvokkaiden elinympäristöjen osuus oli 0,6 % yksityismetsien uudistushakkuiden arviointialasta, mutta vuodesta 2005 eteenpäin se on ollut 0,03–0,04 % kun hyvän metsänhoidon suositusten mukaisia huomionarvoisia, säästettäväksi suositeltuja luontokohteita oli pinta-alallisesti yli neljäkymmentä kertaa enemmän (Kuva 4). PEFC-standardin turvaamia arvokkaita elinympäristöjä on luonnonlaadun seurannassa vuosien 2005–2018, eli 14

vuoden jakson aikana, havaittu koko Suomessa satunnaisotannassa yhteensä 9,4 hehtaaria (korpia 5,9 ha, suppia ja paahderinteitä 0,4 ha, lettorämeitä 0,7 ha, lehtipuuvaltaisia lehtoja 0,4 ha, vanhoja metsiä 0,6 ha, tulvametsiä ja metsäluhtia 0,9 ha) (Siitonen ym. 2020, Kuva 4). Määrät romahtivat vuonna 2005 voimaan astuneen PEFC-standardin päivityksen jälkeen, jolloin sertifiointin turvaamista kohteista poistettiin suuri joukko – 95 % pinta-alasta – arvokkaita luontokohteita (esim. Punntila 2020, Siitonen ym. 2021). Valtaosa näistä kohteista ilmeisesti siirtyi muihin huomionarvoisiin kohteisiin, joita ei kuitenkaan PEFC-standardissa huomioida (Kuva 4).

Kuva 4. Luontokohdeluokkien eli luonnonsuojelulain mukaisten kohteiden, metsälain 10 §:n mukaisten erityisen tärkeiden elinympäristöjen, PEFC-metsäsertifiointin luonnonsuojelullisesti arvokkaiden elinympäristöjen sekä muiden huomionarvoisten luontokohteiden osuus uudistushakkuiden arviointialasta yksityismetsien luonnonhoidon laadun arviointitulosten perusteella. (Siitonen ym. 2020)

Edellä olevan perusteella kriteeri 8.11 (**Arvokkaiden elinympäristöjen ominaispiirteet säilytetään**) on osin harhaanjohtava, sillä se antaa vaikutelman PEFC-standardin tarjoamasta merkittävästä lisästä lakisääteisesti säilytettävien kohteiden rinnalle. Kuitenkin tutkimuksen mukaan PEFC-sertifiointi ei turvaa arvokkaita elinympäristöjä sen enempää kuin mitä metsälaissa edellytetään (Siitonen ym. 2021). Hyvän metsänhoidon mukaisia, metsävaratiedoissa paikatietoaineistona olevia muita huomionarvoisia luontokohteita ei ole sisällytetty kriteerin säilytettäviin kohteisiin. Käytännössä metsätaloustoimet tehdään hyvin usein PEFC-standardin minimivaatimusten mukaan jolloin vaarana on näiden kohteiden tuhoutuminen.

Auditoinneissa on tullut esille lukuisia havaintoja metsälain 10 § mukaisten kohteiden tuhoamisesta (<http://kestavametsa.fi/alueellinen-pefc-ryhmasertifiointi/auditointitiivistelmat/>). Lisäksi kriteerin mukaisia elinympäristöjä sekä vesi- ja metsälain lakisääteisesti suojeltuja monimuotoisuuden kannalta tärkeitä elinympäristöjä voi kuitenkin käsitellä poimintahakkuuin, jolloin niiden ominaispiirteet voivat vaarantua.

Muita kriteerejä, joissa otsikko ei vastaa tavoitetta

Kriteerissä 6.2 (**Metsien hoito ja käyttö perustuu ajantasaisen luonto- ja metsävaratiedon hyödyntämiseen**) ei vaadita käyttämään merkittäviä ajantasaisia luontoaineistoja, joilla kriteerien vaatimusten noudattaminen voitaisiin varmistaa.

Kriteerin 8.16 (**Suoluonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluita ylläpidetään**) otsikkoa muutettiin päivityksen yhteydessä siten, että se käsittää myös ekosysteemipalvelujen ylläpitämisen. Kriteerin indikaattorit ja määritelmät eivät kuitenkaan juurikaan sisällä vaatimuksia, joilla otsikon mukainen tavoite saavutettaisiin. Esimerkiksi ilmastoystävällisten käytäntöjen edistämiseksi ei ole määritelty konkreettisia vaatimuksia (*Toimijoilla on käytössään suometsien hoitoon soveltuva ohjeistus tarkoituksenmukaisista maanmuokkaus-, ojitus- ja hakkuumenetelmistä. Ohjeistus perustuu ajantasaiseen tietoon ja sen laadinnassa on otettu huomioon soiden käsittelyn ilmastovaikutukset.*). Kriteeriä muutettiin siten, että aiemmassa standardissa huomioituja uhanalaisia suoluontotyyppisiä ei tarvitse enää jatkossa huomioida. Perusteluksi esitettiin niiden vaikeaa tunnistamista.

Kriteerillä 8.13 (**Luonnonhoidollisilla poltoilla ja kulotuksilla edistetään metsälajien monimuotoisuutta**) ei aidosti edistetä metsäpaloista riippuvaisten, yhä uhanalaistuvien lajien monimuotoisuutta. Kulotuskriteeriä on heikennetty kaikilla PEFC-standardin päivityskierroksilla ja nykyinen tavoite täyttyy helposti ilman että sen eteen tarvitsee tehdä toimenpiteitä. Kriteeriä heikennettiin edelleen pienentämällä mukaan hyväksyttävien metsäpaloalojen minimikokoa (5 ha → 2 ha), jolloin kulotusta korvaavat metsäpalot kattavat entistä helpommin koko kulotusvaatimuksen. Kriteerissä huomioidaan myös puun tuotannon ulkopuolisilla alueilla (suojelualueet) toteutettavat kulotukset. Vaikuttaa siltä, että kriteeri muotoiltiin tarkoituksella siten, ettei luonnonhoidollisia polttoja ja kulotuksia tarvitse talousmetsissä käytännössä tehdä ja välttyään poikkeamilta. Kulotusalat jäävät ekologiseen, tutkimuksissa palolajeille välttämättömäksi arvioituun tarpeeseen nähden täysin riittämättömiksi (Lindberg ym. 2018). Kulotuspinta-alavaatimuksen pienentämistä perusteltiin standardityöryhmässä mm. käytännön hankaluuksilla ja hiilidioksidipäästöillä. Jälkimmäinen peruste on tarkoitushakuista harhaanjohtamista, sillä kulotukset muodostavat nykyisin vain 0,0036 ‰ koko Suomen hiilidioksidipäästöistä (Greenhouse gas emissions in Finland, 1990 to 2018). Kriteeriä 8.1. (**Metsien puusto säilytetään hiilinieluna**) kuitenkin samaan aikaan muutettiin siten, että uudella muotoilulla mahdollistetaan hiilinielujen merkittävä vähentäminen. Paloista riippuvaisten luontotyyppien sekä palaneesta puusta ja paloympäristöistä riippuvaisten lajien taantuminen tulee edelleen jatkumaan ja käytännössä kriteerin otsikon mukainen tavoite ei täyty.

Kriteereihin sisäänrakennetut lievennykset ja tulkinnanvaraisuus

Useissa kriteereissä indikaattoreihin ja määrittelyihin on sisäänrakennettu lievennyksiä tai ne on muotoiltu tulkinnanvaraisesti siten, että kriteerin vaatimusten vastaiselle toiminnalle löytyy perustelu, jota ei kuitenkaan voi todentaa jälkikäteen. Kriteerien muutoksia perusteltiin selkeyttämällä, mutta käytännössä tulkinnanvaraisuutta lisättiin tai pyrittiin lisäämään nimenomaan ekologisten kriteerien osalta. Tämä vaikeuttaa kriteerien auditointia, jolloin myöskään poikkeamia ei synny. Alla muutamia esimerkkejä:

- Kriteeri 8.11: Kohdassa d) kuvatut luonnonsuojelullisesti arvokkaat elinympäristöt ovat säilyneet ennallaan tai lähes ennallaan seurantatulosten perusteella. "Lähes ennallaan" tarkoittaa, että kohdassa d) lueteltujen elinympäristöjen tärkeimmät,

26.3.2021

Julkinen

- säilytettävät ominaispiirteet ovat säilyneet yli 90 prosentilla kohteiden kokonaispinta-alasta.
- Kriteeri 8.14: Monipuolisen lajiston ja riistan elinolosuhteiden turvaamiseksi kaikissa metsänkäsittelyn vaiheissa säilytetään tiheikköjä ja sekapuustoisuutta silloin, kun niitä esiintyy luontaisesti kuviolla ja sekapuustoisuus ei vaaranna kasvatettavien puulajien kasvatusta.
  - Kriteeri 8.16: Uudisojituksella ei tarkoiteta yksittäisten laskuojien tekoa luonnontilaisille soille välttämättömästä ojitusteknisestä syystä. Kunnostusojitusalueisiin sisältyviä ojittamattomia suoalueen osia voidaan ojittaa, mikäli se on tarkoituksenmukaista ojitusalueen vesitalouden järjestelyn kannalta eikä se vaaranna merkittävästi kunnostusojitusalueella suo- ja metsäluonnon monimuotoisuutta
  - Kriteeri 8.17: Maisemallisista, virkistyskäytöllisistä tai luonnonhoidollisista syistä, voidaan raivata pensaskerrosta tai pienikokoista puustoa vesistöjen rannoilla. Purojen tunnistamiseen voidaan käyttää Ranta10-aineistoa ja lohikalakanta-aineistoa. Käsittelyalueella suojakaista on säilynyt kriteerin edellyttämällä tavalla silloin, kun seurannan perusteella suojakaistan pituudesta yli 90 prosentilla maanpinta on pysynyt rikkoutumattomana ja kasvillisuudessa on säilynyt kerroksellisuutta ja peitteisyyttä.

Ekologisten kriteerien vaatimusten madaltaminen

Aiemmissa standardin päivitysprosesseissa kriteerien ekologista kestävyyttä on heikennetty alkuperäisestä tasosta (Kuuluvainen ym. 2019, Lindberg ym. 2020, Punttila ym. 2020, Siitonen ym. 2021). Osallistumisemme kehittämistyöryhmään keskittyikin osin ekologisten kriteerien edelleen heikentämisen estämiseen (erityisesti kriteerit 8.11 ja 8.17).

Aivan standardityön loppuvaiheessa tuotiin yllättäen esille tarve muuttaa kriteeriä 8.11. (**Arvokkaiden elinympäristöjen ominaispiirteet säilytetään**). Ehdotus tuotiin standardityöryhmään työvaliokunnan esittämänä (pöytäkirja 19.1.2020 / [Standardityö | PEFC](#)). Muutoksella olisi mahdollistettu vanhojen metsien hakkuut alueilla, jotka ovat voimassa olevassa standardissa käsittelyn ulkopuolelle jätettäviä erityisen arvokkaita elinympäristöjä. Kyseessä olisi ollut merkittävä heikennys nykyiseen standardiin ja sillä olisi ollut suoraa vaikutusta erityisesti Pohjois-Suomessa monimuotoisuuteen, hiilivarastoihin, poronhoitoon ja saamelaiskulttuuriin. Lisäksi se olisi ollut ristiriidassa kansainvälisen PEFC-standardin (6.3.1.2, 6.3.2.2. ja 8.6.3., PEFC ST 1003:2018) ja biodiversiteettistrategian kanssa. Kriteerin heikentäminen päätettiin kertaalleen standardityöryhmässä huolimatta siitä, että Saamelaiskäräjät, Paliskuntain yhdistys, ELY-keskukset ja SYKE eivät hyväksyneet kriteeriä (pöytäkirja 7.12.2020/ [Standardityö | PEFC](#)). Asia otettiin uudelleen käsittelyyn, kun em. tahot vetosivat kansainvälisen PEFC-standardin vaatimukseen siitä, miten erimielisyydet ratkaistaan (tätä ei kuitenkaan kirjattu pöytäkirjaan). Neuvottelut eivät tuottaneet tulosta ja kriteeri säilytettiin lopulta ennallaan. Samaa kriteeriä pyrittiin heikentämään kohdan d. osalta myös siten, että säilytettävien kohteiden tulisi olla ympäristöstään selkeästi erottuvia. Tämä olisi voinut johtaa kohteiden pinta-alojen pienenemiseen.

Kuulemispalautteessa metsätalouden edustajat toivat esille, että puroluokan vesistöiksi on suojavyöhykekriteerissä (17) tunnistettu nykykäytäntönä vain luonnontilaiset tai sen kaltaiset uomat. Kuitenkin vesilain ja voimassa olevan kriteerin mukaan myös peratut ja suoristetut purot ovat vesistöjä – myös muutettujen purojen suojakaistalta kulkeutuu puroon ja alapuolisiin vesistöihin muokkausten yhteydessä ravinteita,

kiintoainetta sekä elohopeaa. Kriteeriä 8.17 (**Vesistöjen ja pienvesien läheisyydessä toimittaessa huolehditaan vesiensuojelusta ja luonnonhoidosta**) esitettiin muutettavaksi siten, että vesistöiksi olisi määritelty puroluokassa ainoastaan luonnontilaiset tai sen kaltaiset uomat. Lopulta määrittely tehtiin vesilain mukaisesti.

Kriteereitä 8.1 (**Metsien puusto säilytetään hiilinieluna**), 8.13 (**Luonnonhoidollisilla poltoilla ja kulotuksilla edistetään metsälajien monimuotoisuutta**) ja 8.16 (**Suoluonnon monimuotoisuutta ylläpidetään**) kuitenkin heikennettiin kuten edellisessä osiossa ”Kriteerien sisältö ei vastaa otsikon tavoitetta ja vaatimukset ovat tulkinnanvaraisia” kuvataan.

Standardin sosiaalinen kestävyys jää vajaaksi metsänomistajan ja ekosysteemipalveluiden kannalta

Standardityöryhmässä ekologisin perustein tehdyt parannusehdotukset sivuutettiin hyvin usein niistä maanomistajille aiheutuviin kustannuksiin vedoten. Kuitenkaan prosessissa ei haluttu parantaa metsätalouden kannattavuutta maanomistajalle vähentämällä metsänkasvun kannalta tarpeettomia, merkittäviä kustannuksia aiheuttavia metsätaloustoimenpiteitä. ELY-keskusten valvonnassa havaitut tarpeettomat ojitukset sekä metsän uudistamisen kannalta liian voimakkaat maanmuokkaukset heikentävät metsätalouden kannattavuutta ja voivat aiheuttaa ympäristöhaittoja. Maanmuokkaukset ja ojitukset saattavat lisätä hiilipäästöjä sekä elohopean, ravinteiden, kiintoaineen ja humuksen huuhtoutumista vesistöihin (mm. Sweeney 2014, Eklöf ym. 2016, Piirainen ym. 2002). Tarpeettomia ojituksia toteutetaan PEFC-sertifioiduissa metsissä esimerkiksi kivennäismailla myös ilman KEMERA-tukea. Ojitusten ja maanmuokkausten työllistämisvaikutus on merkittävä, mutta kestävässä metsänhoidossa ei ole perusteltua jatkaa metsänkasvulle tarpeettomia toimenpiteitä maanomistajan tai veronmaksajien kustannuksella varsinkaan silloin, kun niistä aiheutuu ympäristölle haittaa.

Monet sidosryhmät esittivät standardiin ohjaavia keinoja jatkuvan kasvatuksen edistämiseksi. Jatkuva kasvatus tarjoaisi usein hyvän ja taloudellisesti kannattavan vaihtoehdon avohakkuisiin verrattuna. Jatkovapeitteisyys vähentäisi turvemaiden ojitustarvetta ja hiilipäästöjä, vakauttaisi pohjaveden pinnan tasoa ja parantaisi pohja- ja pintavesien laatua, edistäisi monimuotoisuutta mm. vähentämällä metsien pirstoutumista ja turvaamalla peitteisyyttä vaativien lajien elinympäristöjä, parantaisi rantametsien ekologiaa ja vesien tilaa, edistäisi poronhoidon edellytyksiä sekä virkistyskäyttöä, matkailua, marjastusta, metsästystä ja muuta metsien monikäyttöä. Toki myös jatkuvassa kasvatuksessa on tarve monimuotoisuutta edistävillä toimenpiteillä. Jatkovaa kasvatukselta katsottiin kuitenkin edistettävän riittävästi olemassa olevilla, suometsien hoitoa koskevilla ohjeilla ja rantavyöhykkeen kapeilla suojakaistoilla. Ohjeita tai paikkatietoaineistoja ei kuitenkaan velvoiteta käyttämään ja rantavyöhykkeen suojakaistan puustovaatimus jätettiin tulkinnanvaraiseksi.

ELY-keskusten kokemusten perusteella talousmetsien luonnonhoitotoimet toteutetaan monimuotoisuus- ja vesistö-kriteerien osalta yleensä vain PEFC-standardin minimivaatimukset täyttäen. Yhdessä usean muun sidosryhmän kanssa pyrimme prosessissa lisäämään metsänomistajien mahdollisuuksia tehdä halutessaan ekologisempia ratkaisuja esim. ilmastomuutoksen, monimuotoisuuden turvaamisen, riistanhoidon, marjastuksen, vesistöjen, pohjavesien ja vapaaehtoisen suojelun osalta. Konkreettisena

26.3.2021

Julkinen

keinona esitimme mm. kevyempien menetelmien edistämistä olemassa olevia paikkatietoaineistoja hyödyntämällä, sekä metsänomistajien toiveiden kartoittamista aina ennen metsänkäyttösuunnitelmien laadintaa Monimetsä-hankkeen kehittämää lomaketta hyödyntäen.

ELY-keskuksille tulee vastaan tapauksia, joissa metsänomistaja on ollut pahoillaan siitä, ettei hänelle ole tuotu esille vaihtoehtoja tavanomaiselle metsän käsittelylle tai sen toteuttamiselle siten, että huomioitaisiin paremmin myös luonnon monimuotoisuus ja vesistöt. Myös maanomistajien keskuudessa suosituilla METSO-ohjelmaan soveltuvilla kohteilla vapaaehtoisen suojelun esille tuominen on ollut puutteellista. Ehdotimme METSO-ohjelmaan soveltuvilla kohteilla vapaaehtoisen suojelun ja sen tarjoamien, metsätaloustuottoa korkeampien verottomien korvausten tuomista esille hakkuiden vaihtoehtona.

Standardityöryhmä ei kuitenkaan ollut valmis edistämään maanomistajan vapaaehtoisten toimien mahdollistamista ja edistämistä standardin kautta. Asian todettiin olevan kunnossa.

Paikkatietoaineistojen hyödyntäminen puutteellista

Kestävän ja nykyaikaisen metsänhoidon standardin perusedellytyksenä tulisi olla ajantasaisen ja mahdollisimman kattavan paikkatietoaineiston hyödyntäminen. Kriteeriin 6.2 (**Metsien hoito ja käyttö perustuu ajantasaisen luonto- ja metsävaratiedon hyödyntämiseen**) ei katsottu tarpeelliseksi lisätä merkittäviä, avoimia aineistoja, kuten pohjavesiaineistoja, E-luokan perusteena olevia ekosysteemiaineistoja, soidensuojelun täydennysehdoitusalueita tai metsätaloudelle herkkien vesien tunnistamiseen laadittavaa aineistoa, joiden käytöllä olisi voitu tunnistaa erityiskohteet ja osin varmistaa kohteiden huomiointi. Monimuotoisuuden tai vesistöihin liittyvien luontoaineistojen käyttämättä jättämistä perusteltiin mm. niiden päivittymisellä (vrt. päivittyvä metsävara-aineisto). Kriteerissä 8.11 määritellyt metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt on mainittu kriteerissä 6.2, vaikka kriteerin d-kohdan elinympäristöjä ei ole kartoitettu, eikä niistä ole olemassa paikkatietoaineistoa. Kansainvälinen standardi (8.4.2, PEFC ST 1003:2018) edellyttää tällaisten elinympäristöjen huomiointia. Myöskään muissa kriteereissä käytettäväksi mainittuja lohikalakanta- ja Ranta 10 -aineistoja tai pohjavesiaineistoja ei sisällytetty kriteeriin, vaikka sitä esitimme. Perusteluksi esitettiin se, että kriteeri 6.2 oli tuossa vaiheessa jo päätetty, eikä sitä voitu enää täydentää.

Puutteet standardin toteutuksessa ja auditoinnissa

Alueellisissa standardityöryhmissä ja viranomaistyössä on selkiytynyt, ettei vastuu standardin kriteerien toteuttamisesta ole selkeä metsätalouden toimijoille, eikä kriteerejä edelleenkaan tunneta riittävästi. Auditointi on tehty osin mahdolltomaksi kriteerien tulokinnanvaraisuudella ja mitattavien indikaattorien puutteella. Lisäksi auditointi on niin vähäistä, ettei kriteeririkkomuksista todennäköisesti jää kiinni, eikä standardin noudattamisesta ole siten kokonaiskuvaa.

Ensimmäisistä kahdesta poikkeamasta tulee vain huomautus (puhelinsoitto) ja vasta sen jälkeen metsänomistaja jätetään sertifiikaatin ulkopuolelle sertifiointikauden loppuajaksi. On epäselvää, aiheutuuko tästä esimerkiksi taloudellista haittaa, sillä sertifioidun puun joukossa voidaan myydä kansainvälisen standardin mukaisesti myös

sertifioimatonta puuta. On lisäksi tullut esille, että PEFC-sertifikaatista voi erota kaupan-
tekohetken jälkeen, jolloin toimenpiteet voi toteuttaa huomioimatta standardin vaatimuk-
sia. Standardissa tulisi olla keino varmistaa, että sertifioituna myytävä puu on hoidettu
ja korjattu kriteereiden mukaisesti voimassa olevan standardikauden ajan.

ELY-keskusten edustajien näkemyksen mukaan poikkeamat eivät useinkaan johdu met-
sänomistajista. Sanktiot eivät siten kohdistu oikein, eivätkä ne ole riittäviä varmistamaan
standardin vaatimusten toteutuminen.

Koemme yleisesti PEFC-sertifiointiin liittyen edistysaskeleena sen, että PEFC-rekisteriä
on nyt lähivuosina pyritty pitämään paremmin ajan tasalla. ELY-keskuksilta pyydetään
keväisin lausuntoja mahdollisista PEFC-rikkeistä PEFC-standardin auditointeja varten.
Aiemmin lausunnoissa otettiin huomioon vain edellisenä vuonna toteutuneet ja havaitut
rikkeet. Nyt lausunnoissa otetaan huomioon ELY-keskusten esityksen mukaan edelli-
senä vuonna todettujen rikkeiden lisäksi koko sertifiointikaudella tehdyt rikkeet, mikä on
selkeä parannus. ELY-keskukset korostavat kuitenkin, että antamamme lausunnot tuo-
vat esille vain murto-osan todellisista ongelmista, koska ELY-keskuksilla on hyvin rajal-
liset resurssit valvontaan. PEFC-standardin vaatimukset tunnetaan lisäksi ELY-
keskuksissa huonosti, koska olemme ympäristölainsäädännön, emme sertifikaattien
valvojia. Lisäksi koemme hyvänä sen, että poikkeamien syntyä pyritään vähentämään
toimijoille suunnatuin koulutuksin. Kuitenkin poikkeamia havaitaan lukuisia vuosittain
erityisesti ekologisten kriteerien noudattamisessa, kuten vesistöjen suojakaistoissa ja
metsälakikohteissa.

Monimuotoisuutta ja pintavesien tilaa edistävät muutokset

Niin PEFC-standardissa, kuin kriteerien uudistamisessa lähtökohtana ovat olleet vah-
vasti taloudelliset seikat. Ekologista kestävyyttä edistävät kriteerit jäävät kokonaisuus-
tena täysin riittämättömäksi, vaikka muutaman kriteerin osalta saatiinkin tasoa paranta-
via muutoksia aikaiseksi. Muutokset perustuvat hyvin pitkälti myös sertifioimattomissa
metsissä voimassa oleviin lakisääteisiin velvoitteisiin. Päivitysprosessista jäi vaikutelma,
että PEFC-standardin tarkoituksena on saada mahdollisimman suuri osuus suomalai-
sista metsänomistajista sitoutumaan standardiin ja tätä kautta varmistamaan teollisuus-
den puunsaanti. Tarkoituksena ei ole taata ekologisesti kestävä metsänhoitoa.

Monimuotoisuutta edistävät muutokset

Kuolleen puuston säästäminen metsätalouden toimenpiteissä on kustannustehokas
menetelmä kasvattaa talousmetsien monimuotoisuutta. Standardissa kriteeriä 8.14.
**(Metsätalouden toimenpiteissä jätetään eläviä säästöpuuta, kuollutta puuta sekä
säästetään sekapuustoa ja tiheikköjä)** kehitettiin monimuotoisuuden kannalta parem-
paan suuntaan siten, että asetettiin erillinen tavoite elävälle säästöpuulle ja kuolleelle
puulle. Aiemmin kuollut puu on voinut korvata elävää säästöpuuta. Lisäksi kasvatettiin
elävän säästöpuun minimiläpimittaa 10 cm:stä 15 cm:iin. Valtakunnan metsien inven-
toinnin (VMI) perusteella kuollutta puuta voitaisiin helposti jättää uudistushakkuissa ny-
kyistä vaatimusta enemmän. Ongelma säästö- ja kuolleiden puiden osalta on, että tut-
kimusten mukaan merkittävä osa jätettävistä säästöpuista tuhoutuu myöhemmin met-
sänhoitotoimien yhteydessä (Koivula ja Vanha-Majamaa 2020).

Kriteeriin lisättiin vaatimus tekopökölöistä, mutta määrä jäi niin alhaiseksi, että ekologinen vaikuttavuus jäänee vähäiseksi. Kriteeriin saatiin mukaan myös sekapuustoisuus ja tiheiköt, mutta vaatimukset ovat vaatimattomia ja tulkinnanvaraisia. Vaikka kriteeriä parannettiin, ei se edelleenkään edistä riittävästi monimuotoisuuden turvaamista.

Pintavesien tilaa edistävät muutokset

Vesien- ja merenhoitolain sitovana tavoitteena on kaikkien pintavesien vähintään hyvä tila. Tavoite koskee kaikkia vesilain mukaisia vesistöjä koosta ja sijainnista riippumatta. Kriteeriä 8.17. (**Vesistöjen ja pienvesien läheisyydessä toimittaessa huolehditaan vesiensuojelusta ja luonnonhoidosta**) saatiin kehitettyä vesienhoidon kannalta merkittävästi kestävämpään suuntaan.

Vaikka muutokset ovat parhaimmillaan merkittäviä, on syytä korostaa, että lähes kaikki muutokset perustuvat joko suoraan tai välillisesti jo aiemmillä päivityskierroksilla voimassa olleisiin lakisääteisiin velvoitteisiin (vesilaki ja laki vesien- ja merenhoidon järjestämisestä). Kriteerit jäävät edelleen merkittävästi tutkimusten osoittamaa todellista tarvetta heikommaksi (Jyväsjärvi ym. 2020).

Vesilain vaatimuksia saatiin ensimmäistä kertaa sisällytettyä kriteeriin 8.17. esim. vaeluskalojen kulkumahdollisuuksia sekä metsäteitä ja ojitusmätästyksiä koskevin kirjauksin. Lisäksi edellytetään vesilain mukaisesti, ettei norojen ja purojen ylityksistä aiheudu merkittävää muutosta uoman rakenteeseen ja ettei niiden suuntaan muodostu vettä johtavia painanteita. Jatkossa huolehditaan lain mukaisesti metsäteiden perusparannusten yhteydessä myös vesiensuojelusta kansainvälisen standardin vaatimukset huomioiden (8.3.5. PEFC ST 1003:2018). ELY-keskuksen havaintojen perusteella edellä mainittujen seikkojen huomioinnissa metsätaloustoimissa on ollut puutteita.

Kriteerissä 8.17. vesistöjen varteen jätettävän suojakaistan leveyttä kasvatettiin (nykyisin 5 m) keskimäärin yli kymmeneen metriin (minimi edelleen 5 m) ja lisättiin vaatimus jättää monipuolisesti erikokoista varjostavaa puustoa lehtipuuta suosien. Muutos on erittäin tarpeellinen ja perusteltu vesistöjen ekologisen tilan tavoitteiden saavuttamisen kannalta (Laki vesien ja merenhoidon järjestämisestä, Sweeney & Newbold 2019, Jyväsjärvi ym. 2020, Oldén 2020). Vesipolitiikan puitedirektiivin yleisenä, koko EU:n laajuisena periaatteena on ns. ”aiheuttaja maksaa periaate” – jokainen kuormittajasektori on vastuussa omista toimenpiteistään. Standardityöryhmässä tuotiin esille, että suojakaistan puustoisuus vastaisi jatkuvan kasvatuksen peitteisyyttä. Suojakaistalle jätettävää peitteisyyttä ei kuitenkaan suostuttu määrittelemään tarkemmin, vaikka sen määrittely olisi mahdollista ja auditointi helpottuisi. Lisäksi jäi epäselväksi, miten suojakaistan keskimäärin yli 10 m leveys todetaan auditoinneissa. ELY-keskus huomauttaa, että suojavyöhykekriteerin osalta tulee auditoinneissa jatkuvasti esille poikkeamia vanhallakin kriteerin muotoilulla.

Puustoisella suojakaistalla on merkittäviä positiivisia ekologisia vaikutuksia vesistöihin, rantaluonnon monimuotoisuuteen ja suojakaistat saattavat parhaimmillaan toimia kansainvälisen standardin vaatimuksissakin mainittuna lajiston leviämisreitteinä. Lisäksi kriteerissä mahdollistetaan puoluokan vesistöjen lain mukainen tunnistaminen viittamalla Ranta-10 ja lohikalakanta-aineistojen käyttöön sekä siihen, että vesistöjä ovat myös ne pienemmät uomat, joissa on vettä ympäri vuoden ja joissa kalan kulku on mahdollista. Aineistojen käyttö ei kuitenkaan ole pakollista. Vesistöjen tunnistaminen ja

leveämpi suojakaista vähentää vesistöihin kohdistuvaa ravinne-, kiintoaine- ja humuskuormaa sekä elohopean kulkeutumista avohakkuualueilta vesistöön. Parhaimmillaan kriteerin muutos johtaa vesistöjen ja erityisesti pienvesien nykyistä parempaan tunnistamiseen ja huomiointiin metsätaloustoimissa, jolloin se edistää merkittävästi vesienhoidon tavoitteiden saavuttamista.

Vesilain noudattamisvaatimuksissa edistyttiin selkeästi, kun 2 luvun 11 §:n mukaisten luonnontilaisten vesiluontotyyppien vaarantaminen kiellettiin nyt ensimmäistä kertaa kriteerissä 8.11.

Pohjavesiä ja E-luokan ekosysteemejä koskevat muutokset

Kriteeri 8.18. (**Pohjavesien laatu turvataan metsätalouden toimenpiteissä**) saatiin pääosin vastaamaan lainsäädännön vaatimuksia ja pohjavesiluokat 1 ja 2 rinnastettiin vaatimuksiltaan, kuten lainsäädäntö edellyttää. Uudessa virallisessa pohjavesiluokituksessa on tunnistettu lisäksi E-luokan pohjavesialueet, joilla esiintyy pohjavedestä suoraan riippuvaisia pintavesi- tai maaekosysteemejä. Kantojen korjuuta ei päädytty standardissa rajoittamaan E-luokan pohjavesialueilla, vaikka se voi heikentää E-luokan perusteena olevan ekosysteemin luonnonarvoja. Kriteerin 8.11 (**Arvokkaiden elinympäristöjen ominaispiirteet säilytetään**) arvioitiin riittävän varmistamaan sen, ettei kantoja ko. kohteilla korjata. Kuitenkaan E-luokan perusteena olevien ekosysteemien paikkatietoaineistoja ei haluttu ottaa käyttöön, vaikka ne ovat saatavilla ELY-keskuksissa ja sillä olisi voitu varmistaa paremmin kriteerin vaatimusten käytännön toteutuminen. Standardityöryhmässä todettiin, että elinympäristöjen huomiointi lisää metsäsuunnittelussa tarpeettomasti byrokratiaa. Pohjavesialueita ei myöskään haluttu sisällyttää kriteerin 6.2 (**Metsien hoito ja käyttö perustuu ajantasaisen luonto- ja metsävaratiedon hyödyntämiseen**) mukaisiin aineistoihin.

Perustelut ELY-keskusten vetäytymiselle

ELY-keskusten edustajat esittävät huolen siitä, että PEFC-standardi vaikuttaa määrittävän metsäammattilaisten ja metsänomistajien käsityksen kestävästä metsänhoidosta. Näkemys on vallalla myös alueellisissa PEFC-toimikunnissa ja standardityöryhmässä, vaikka tutkimustietoa metsätalouden ekologisesta kestämyydestä tuotiin prosessissa kokousajan sallimissa puitteissa esille. Tämä on suuri este standardin kehittämiseksi ja siten talousmetsien hoidon aidon ekologisen kestävyuden parantamiselle.

PEFC-standardi ei vastaa omiin määritelmiin kestävästä metsätaloudesta

Ekologinen kestävyys jäi alisteiseksi

PEFC-Suomen internetsivuilla todetaan, että ”Standardityöhön mukaan ilmoittautuneet edustajat 65 organisaatiosta määrittelevät, mitä tarkoittaa sosiaalinen, ekologinen ja taloudellinen kestävyys metsien hoidossa ja käytössä. ELY-keskus ja Suomen ympäristökeskus toivat standardityöryhmän kokouksessa (9.11.2020) esiin, että ”ekologisen ja sosiaalisen kestävyuden taso ei vastaa tutkimukseen perustuvaa näkemystä (mm. tuoreet luontolaadun seurannan tulokset sekä lajien ja luontotyyppien uhanalaisuusarviointi). Näin ollen lopputulos ei takaa kestävästä metsätaloudesta, koska ekologiset ja

sosiaaliset kysymykset jäävät taloudellisten näkökohtien alle". Metsätalouspuolen edustajat puolestaan toivat esille, että "kestävä metsätalous perustuu kaikkien kestävyiden tasojen huomioimiseen, eikä taloudellisia näkökohtia voida jättää huomioimatta. Lopputuloksen tulee olla sellainen, että se saavuttaa myös toimijoiden hyväksynnän. Sertifiointi on vapaaehtoinen ja markkinapohjainen järjestelmä, joka määrittää siihen osallistuville toiminnan minimivaatimukset".

Tällaista tulkintaa, joka painottaa kestävä kehityksen taloudellista ulottuvuutta ja jättää ekologiset ja sosiaaliset kysymykset vähälle, on nimetty kestävä kehityksen heikoksi tulkinnaksi, jossa kestävä kehityksen ideaa halutaan valjastaa yritysten kilpailukykyä ja nykykäytäntöjä tukevaan suuntaan (Kaila ym. 2005). Taloudellinen kestävyys ja toimijoiden hyväksyntä on ilman muuta erittäin tärkeää, mutta kompromisseja etsittäessä ratkaisuna ei voi olla se, että kestävyiden ekologinen ja sosiaalinen ulottuvuus toistuvasti sivuutetaan vedoten taloudellisiin vaikutuksiin. Metsätalouden kannattavuudessa ei ole tapahtunut vastaavaa romahdusta, kuin mikä on tutkimuksissa todettu metsälajiston ja metsäelinympäristöjen uhanalaistumisen osalta.

Standardityöryhmän kokouksessa (19.1.2021) tuotiin esille, että "kriteeristöön on työn aikana tehty hyvin vähän taloudellista kestävyttä edistäviä muutoksia. Lähes kaikki kriteeristöön tehdyt muutokset koskevat ekologisen ja sosiaalisen kestävyiden edistämistä, joista aiheutuu metsänomistajille merkittäviä taloudellisia kustannuksia." Standardityöryhmässä ei kuitenkaan haluttu lisätä metsätalouden kannattavuutta metsänomistajan kannalta puuttamalla esimerkiksi turhiin ojituksiin, joita ELY-keskusten valvonnassa tulee yleisesti vastaan. Myös tarpeettoman voimakkaat maanmuokkaukset aiheuttavat tarvetta esim. vesiensuojelurakenteille ja nostavat siten kustannuksia maanomistajalle. Taloudellista kestävyttä voidaan siis parantaa myös monella muulla tavoin kuin metsäsertifikaatin ekologista kestävyttä edistävästä toimenpiteistä tinkimällä.

Ekologista kestävyttä edistäviä näkökulmia oli standardityöryhmässä erittäin vaikea saada huomioiduksi, koska PEFC-sertifioinnin kehittämistyöryhmä koostuu pääasiallisesti metsätaloustoimijoista. Vain täydentämällä sidosryhmien edustajajoukkoa ekologista ja sosiaalista kestävyttä edustavilla tahoilla ja kuuntelemalla heitä voidaan edistää kansainvälisen standardin vaatimusta siitä, ettei mikään yksittäinen sidosryhmä ole prosessissa määrävässä asemassa (PEFC ST 1003:2018) ja siten edistää standardin kokonaiskestävyttä.

Kestävän metsänhoidon standardin tulee vastata lupauksiinsa

PEFC-Suomen internetsivujen mukaan "standardin tarkistustyön lähtökohtina on mm. yhteiskunnassa ja lainsäädännössä tapahtuneet muutokset sekä metsien kestävä hoitoon ja käyttöön liittyvä uusiin tutkimustieto". ([Standardityö | PEFC](#)). Lisäksi sivuilla todetaan, että "PEFC-sertifiointi tukee yhteiskunnan asettamien metsien kestävä käytön tavoitteiden toteutumista". Vaikka yhteiskunta on muuttunut, on metsien taloudellinen merkitys Suomelle edelleen hyvin suuri. Suomalaisten suhde metsiin on kuitenkin muuttunut sotien jälkeisestä ajasta ja metsillä on myös monia muita arvoja ja hyötyjä puukuutioiden lisäksi. Näiden muutosten tulisi heijastua standardityöhön.

Edellä esitettyjen tavoitteiden ja lähtökohtien perusteella standardityön olisi tullut vastata tutkimuksissa ja julkisuudessa esitettyyn haasteeseen, ottaa tutkimustieto ja kansainväliset sopimukset huomioon ja kehittää niiden pohjalta standardia aidosti kestävä ja yhteiskunnallisesti hyväksyttävään suuntaan myös monimuotoisuus- ja

ilmastokriteerin osalta. Lähtökohtana olisi tullut olla PEFC-Suomen internetsivuilla määritellyt kestävyiden kriteerit, joiden mukaan ”*ekologinen kestävyys tarkoittaa, että metsälle luonteenomaisten elinympäristöjen ja luontotyyppien säilyminen ja lajien elinmahdollisuudet turvataan*” ([Kestävä metsänhoito ylläpitää metsiä ja säilyttää ne tuleville sukupolville | PEFC](#)). Elinympäristöjen ja lajien turvaamista ei standardilla varmisteta sivuuttamalla aihetta koskeva tutkittu tieto. Mikäli tavoitteena ei ole turvata monimuotoisuutta, tulisi se suoraan todeta.

Jotta PEFC -standardi osoittaisi, ”*että metsien hoito on ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä*” tulisi sen kehittämisessä huomioida puuntuotannon lisäksi myös sosiaaliset ja ekologiset arvot huomattavasti nykyistä kattavammin. Vaikka lainsäädännön vaatimuksia saatiin kriteereihin, ei lainsäädännön taso ole tutkimusten mukaan riittävä turvaamaan metsäluonnon monimuotoisuutta eikä vesistöjen tilaa. Käytännössä metsäsertifiointi ratkaisee tällä hetkellä sen, miten vesien- ja merenhoidon sekä monimuotoisuuden tavoitteisiin Suomen talousmetsissä päästään.

On erittäin kyseenalaista, että osaa edellisillä päivityskierroksilla heikennetyistä kriteereistä heikennettiin edelleen jo aiemmin riittämättömästä tasosta. Prosessissa pitkälti sivuutetaan ilmastonmuutoksen hidastamiseen ja luonnon köyhtymisen pysäyttämiseen liittyvät tavoitteet, joihin Suomi on sitoutunut kansainvälisin sopimuksin. Kriteerien tulokinnanvaraisuutta lisättiin. Lisäksi kriteerejä muutettiin siten, ettei poikkeamia syntyisi. Kansainvälisen PEFC-standardin vaatimus prosessin avoimuudesta ja läpinäkyvyydestä ei standardityöryhmässä toteutunut (PEFC ST 1001:2017). Vaikutuksia ei tuotu esille avoimesti päätöksenteon yhteydessä, vaikka niitä erityisesti pyydettiin. Osa merkittävistä heikennyksistä ja niiden vaikutuksista tulikin esille vasta päätöksenteon jälkeen.

PEFC standardi antaa julkisuudessa ja kriteerien otsikoiden perusteella vaikutelman merkittävistä ekologisista toimenpiteistä, vaikka käytännössä vaikutukset jäävät suurelta osin näennäisiksi. Usean kriteeriotsikon perusteella ekologista kestävyttä varmistavat kriteerit eivät sisällä toimenpiteitä, joilla tavoitteet edes edistyisivät. PEFC-standardi jääkin ekologiselta kestävydeltään kokonaisuutena edelleen täysin riittämättömäksi erityisesti monimuotoisuuteen ja hiilinieluun liittyvien lupauksen osalta.

PEFC-sertifikaattia ei tule markkinoida ekologisesti kestäväenä

On ehdottoman kannatettavaa, että mahdollisimman moni metsänomistaja ja siten suuri osuus talousmetsän pinta-alasta saadaan sertifioinnin piiriin. Laaja kattavuus ei kuitenkaan saa johtaa siihen, että aiemmin ekologisesti vaikuttavampia kriteereitä heikennetään ja standardia silti markkinoidaan kestäväenä. ELY-keskukset pitävät vastuuttomana sitä, että PEFC-sertifiointia markkinoidaan metsänhoidon standardina, joka ”*osoittaa että metsiä hoidetaan kestävästi*”. ELY-keskukset eivät myöskään voi allekirjoittaa PEFC-Suomen internetsivuilla esitettyä väitettä siitä, että sertifioituissa metsissä ”*metsäluonnon monimuotoisuus sekä metsien kulttuuri- ja virkistysarvot säilytetään samalla kun harjoitetaan tuottavaa ja sosiaalisesti kestävä metsätaloutta*”. Toivomme, että PEFC-Suomi toimii vastuullisesti, eikä tuota metsänomistajille, kuluttajille, metsätalouden toimijoille sekä markkinoille mielikuvaa, että PEFC-standardin minimitaso riittää varmistamaan ekologisesti kestävä metsänhoidon. Tämä tulee varmistaa myös koulutuksessa.

Kun standardia halutaan markkinoida ekologisesti kestäväksi, tulee kriteerit määritellä tutkimusten ja selvitysten perusteella vähintään siten, että kriteerien otsikoiden mukaiset ja PEFC-Suomen omat monimuotoisuustavoitteet saavutetaan. Lisäksi on varmistettava tavoitteiden saavuttaminen käytännön tasolla. Mikäli metsätaloutta ei pystytä PEFC-sertifioituissa metsissä toteuttamaan sekä taloudellisesti, että ekologisesti kestäväällä tavalla, tulee tämä rehellisesti todeta, eikä kuluttajia, metsänomistajia ja suurta yleisöä tule johtaa harhaan.

ELY-keskusten näkemys standardin allekirjoittamisesta

Toimme esille standardityöryhmän kokouksissa, että ryhmän ELY-keskusten edustajat eivät tee päätöstä standardin allekirjoittamisesta, vaan asiaa tulee harkita vasta viimeisen version jälkeen yhdessä muiden ELY-keskusten ja Y-vastuualueen johtotason kanssa. Olemme tarkastelleet jokaista ympäristöhallinnon alaa koskevaa kriteeriä kansallisen- ja EU-lainsäädännön, kansainvälisten sopimusten ja yleisen edun kannalta ja esittelleet kriteeristön sisältöä em. tahoille.

Edellä esitetyin perustein ELY-keskusten edustajina emme löydä riittäviä perusteita allekirjoittaa standardityön lopputulosta.

Koska PEFC-standardi pitkälti määrittelee metsänhoidon ekologista kestävyyttä Suomessa, pidämme tärkeänä osallistumista standardin kehittämiseen ja metsätalouden ekologisen kestävyuden parantamiseen jatkossakin. Standardin ekologista vaikuttavuutta tulee edistää ohjeistuksen, neuvonnan ja koulutuksen kautta. ELY-keskukset ovat valmiita osallistumaan tähän työhön.

Hydrobiologi

Taina Ihaksi

Ylitarkastaja

Toni Etholén

LIITTEET Liite 1. PEFC-kriteerien tarkistamistyö, 2019–2021, Metsäsertifioinnin kriteerit. PEFC-standardityöryhmän 19.1.2021 kokouksessa hyväksymä standardiluonnos.

VIITTEET

Aakkula ym. 2019. Maatalous ja LULUCF sektorien päästö ja nielukehitys vuoteen 2050. Valtioneuvoston selvitys ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 20/2019.

Auvinen, A.-P., Kempainen, E., Jäppinen, J.-P., Heliölä, J., Holmala, K., Jantunen, J., Koljonen, M.-L., Kolström, T., Lumiaro, R., Punttila, P., Venesjärvi, R., Virkkala, R. & Ahlroth, P. 2020. Suomen biodiversiteettistrategian ja toimintaohjelman 2012–2020 toteutuksen ja vaikutusten arviointi. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:36: 1-337. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-915-8>

Eklöf, K., Lindskog, R. ja Bishop, K. 2016. Managing Swedish forestry's impact on mercury in fish: Defining the impact and mitigation measures. *Ambio* 45(Suppl. 2): S:163-174.

Gundersen, P., Laurén, A., Finér, L., Ring, E., Koivusalo, H., Sætersdal, M., Weslien, J.-O., Sigurdsson, B. D., Högbom, L., Laine, J. & Hansen, K. 2010. Environmental services provided from the riparian forests in the Nordic countries. *Ambio*. DOI: 10.1007/s13280-010-0073-9.

Greenhouse gas emissions in Finland, 1990 to 2018, National Inventory Report under the UNFCCC and the Kyoto Protocol, [PREFACE \(stat.fi\)](http://stat.fi)

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.). 2019. Suomen lajien uhanalaisuus - Punainen kirja 2019. Helsinki, Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. 703 s. <http://hdl.handle.net/10138/299501>.

Jyväsjärvi, J., Koivunen, I., & Muotka, T. 2020. Does the buffer width matter: Testing the effectiveness of forest certificates in the protection of headwater stream ecosystems. *Forest Ecology and Management*, 478

Kaila, S., Strandström, M., Heinonen, P., Lehesvirta T., Raivio, S., Rautolahti, T. ja Ågren, P. 2005. Kestävän kehityksen käsite metsän hoidossa ja käytössä. *Metsätieteen aikakauskirja* 3/2005.

Koivula, M. ja Vanha-Majamaa, I. 2020. Experimental evidence on biodiversity impacts of variable retention forestry, prescribed burning, and deadwood manipulation in Fennoscandia. *Ecological Processes* 9:11.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018.

Kugrelova L., Jyväsjärvi J., Ruffing C., Muotka T., Jonsson A., Andersson E, and Richardson J. S. 2020. Cutting Edge: A Comparison of Contemporary Practices of Riparian Buffer Retention Around Small Streams in Canada, Finland, and Sweden.

Kuuluvainen, T., Lindberg, H., Vanha-Majamaa, I., Keto-Tokoi, P. & Punttila, P. 2019. Low-level retention forestry, certification and biodiversity: case Finland. *Ecological Processes* 8:47 <https://doi.org/10.1186/s13717-019-0198-0>

Lindberg, H., Punttila, P. & Vanha-Majamaa, I. 2020. The challenge of combining variable retention and prescribed burning in Finland. *Ecological Processes* 9:4 <https://doi.org/10.1186/s13717-019-0207-3>

Liski, J., Repo, A., Känkänen R., Vanhala, P., Seppälä, J., Grönroos, J., Karvosenoja, N., Lähtinen, K., Leskinen, P., Paunu, V.-V., Tuovinen J-P. 2011. Metsäbiomassan energiakäytön ilmastovaikutukset Suomessa. Suomen ympäristö 5/2011.

Metsien ennallistamisen ja luonnonhoidon asiantuntijaryhmä Metsä-ELO. 2018. Tuli Suomen metsissä -teemakokous. Julk.: Lindberg, H., Saaristo, L. & Nieminen, A. (toim.). Tuli takaisin metsiin. *Tapion raportteja* 30. S. 19–25.

Oldén, A., Selonen, V. A. O., Lehtonen, E. & Kotiaho, J. S. 2019. The effect of buffer strip width and selective logging on streamside plant communities. *BMC Ecology* 19:9 <https://doi.org/10.1186/s12898-019-0225-0>.

PEFC ST 1001:2017. Standard-setting – Requirements, PEFC Council. [9966dc12-be71-57e8-9f35-aa5b49de680a.pdf \(pefc.org\)](#)

PEFC ST 1003:2018. Sustainable Forest Management – Requirements, PEFC Council. [6c7c212a-c37c-59ee-a2ca-b8c91c8beb93.pdf \(pefc.org\)](#)

–Piiirainen, S., Finér, L., Mannerkoski, H ja Starr M. 2002. Effects of forest clear-cutting on the carbon and nitrogen fluxes through podzolic soil horizons. *Plant and Soil*. 239, 301–311(2002)

Punntila, P. 2020. Metsäsertifioinnin historia metsäluonnon monimuotoisuuden turvaajana Suomessa – turvan taso lakitasoon verrattuna. Julk.: Auvinen, A.-P., Kempainen, E., Jäppinen, J.-P., Heliölä, J., Holmala, K., Jantunen, J., Koljonen, M.-L., Kolström, T., Lumiaro, R., Punntila, P., Venesjärvi, R., Virkkala, R. & Ahlroth, P. (toim.). Suomen biodiversiteettistrategian ja toimintaohjelman 2012–2020 toteutuksen ja vaikutusten arviointi. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:36. s. 263-273.

Rykken, J. J., Moldenke, A. R. & Olson, D. H. 2007. Headwater riparian forest-floor invertebrate communities associated with alternative forest management practices. *Ecological Applications* 17: 1168-1183.

Selonen, V.A.O. & Kotiaho, J.S. 2013. Buffer strips can pre-empt extinction debt in boreal streamside habitats. *BMC Ecology* 13: 24.

Seppälä, J., Kanninen, M., Vesala, T., Uusivuori, J., Kalliokoski T., Lintunen, J., Saikku, L., Korhonen, R & Repo, A. Ilmastopaneeli/Metsien hyödyntämisen ilmastovaikutukset ja hiilinielun kehittyminen. 2015.

Siitonen, J., Punntila, P., Korhonen, K. T., Heikkinen, J., Laitinen, J., Partanen, J., Pasanen, H. & Saaristo, L. 2020. Talousmetsien luonnonhoidon kehitys vuosina 1995–2018 luonnonhoidon laadun arvioinnin sekä valtakunnan metsien inventoinnin tulosten perusteella. *Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus* 69/2020: 1-71.

Siitonen, J., Määttä, K., Punntila, P. & Syrjänen, K. 2021. Metsälain arvioinnin jatkoselvitys 10 §:n muutosten vaikutuksista monimuotoisuuden turvaamiseen. *Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus* 6/2021. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 76 s.

Sweeney, B. W. & Newbold, J. D. 2014. Streamside forest buffer width needed to protect stream water quality, habitat, and organisms: A literature review. *Journal of the American Water Resources Association* 50: 560-584.

Virkkala, R., Heikkinen, R. K., Fronzek, S. & Leikola, N. 2013: Climate change, northern birds of conservation concern and matching the hotspots of habitat suitability with the reserve network. *PLOS ONE* 8(5): e63376.